

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการ
มีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร ในเขตหมู่ที่ 1 บ้านแกดำ
ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม

Public Opinion on the Right of Monks to Vote in the Election of Members of the
House of Representatives in Village No. 1, Ban Kae Dam, Kae Dam Subdistrict,
Kae Dam District, Mahasarakham Province

พัชรिता สายบุตร¹ และวรวิทย์ จำลองนา²

^{1, 2}วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Phatcharatida Sayut¹ and Worrawoot Jumlongnark²

^{1, 2}College of Politics and Governance, Mahasarakham University

worrawoot.j@msu.ac.th

รับบทความ : 16 กุมภาพันธ์ 2568 แก้ไขบทความ : 2 พฤษภาคม 2568 ตอบรับบทความ : 30 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตหมู่ที่ 1 บ้านแกดำ ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม-เดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้ ได้แก่ ด้านสิทธิได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย ($\bar{X} = 3.70$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปกครอง ($\bar{X} = 3.68$) ด้านความเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.44$) และด้านเสรีภาพในการแสดงออก ($\bar{X} = 3.18$) ตามลำดับ ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยนี้ คือ ขอบเขตของสิทธิทางการเมืองของพระสงฆ์ควรอยู่บนพื้นฐานของการสร้างสมดุลระหว่างหลักธรรมทางศาสนาและหลักประชาธิปไตย เพื่อให้สามารถรักษาทั้งความมั่นคงของศาสนาและสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: พระสงฆ์, การเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

¹ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Abstract

This research aims to examine public opinion regarding the rights of monks to participate in the election of members of the House of Representatives in Village No. 1, Ban Kae Dam, Kae Dam Subdistrict, Kae Dam District, Mahasarakham Province. It is a quantitative study that employs a questionnaire as the primary research tool. The sample group consists of 265 respondents, and data were collected from January to March 2024. Data analysis was conducted using descriptive statistics, including percentages, means, and standard deviations. The study found that overall public opinion on monks' rights to participate in elections was at a moderate level ($\bar{X} = 3.50$). When analyzed by specific aspects, two items were rated at a high level and two at a moderate level. The average scores, ranked from highest to lowest, were as follows: the right to legal protection ($\bar{X} = 3.70$), participation in governance ($\bar{X} = 3.68$), equality ($\bar{X} = 3.44$), and freedom of expression ($\bar{X} = 3.18$). The study recommends that the political rights of monks should be carefully defined to balance religious principles with democratic values, ensuring both the protection of religious integrity and the preservation of citizens' basic rights in a democratic society.

Keywords: Monks, Elections, Political participation

บทนำ

ปัจจุบันการเมืองได้เข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญกับประชาชนเป็นอย่างมาก การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็มีความสำคัญยิ่ง ถ้ามองในแง่ของประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองย่อมจะสนองตอบความต้องการของประชาชนในส่วนที่เห็นว่าพวกเขามีความต้องการอย่างไรและต้องการอะไร การที่ประชาชนสนใจกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ย่อมจะมีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการเมืองในระดับท้องถิ่นหรือการเมืองในระดับชาติ การจะพัฒนาการเมืองของชาติไม่ว่าจะเป็นการเมืองในระดับท้องถิ่นหรือในระดับประเทศ จำเป็นจะต้องเริ่มที่การพัฒนาในระดับท้องถิ่นเสียก่อน โดยสร้างความเข้าใจและการยอมรับจากประชาชนว่า การมีส่วนร่วมการเมืองในการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล หรือแม้แต่การเลือกตั้งนายกเทศมนตรี การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การที่ประชาชนไปเลือกตั้งใช้สิทธิเลือกคนดีเข้ามาบริหารท้องถิ่นจะทำให้การพัฒนาในระดับท้องถิ่นเหล่านั้น มีความเจริญทัดเทียมหรือดีกว่าท้องถิ่นอื่น การปกครองในระดับท้องถิ่นถือว่าเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยเพื่อนำไปสู่ระดับชาติ การปกครองในระดับท้องถิ่นยังเปรียบเสมือนสถาบันฝึกอบรมประชาชนให้เกิดความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้กลไกทางการเมืองในรูปแบบของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งในระบอบดังกล่าว ประชาชนทุกคนมีสิทธิทางการเมืองที่จะแสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาล ตลอดจนการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั้งการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติหรือการรับสมัครรับเลือกตั้งทางใดทางหนึ่งที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมือง อันเป็นหน้าที่ของประชาชนจะกระทำต่อสังคม

เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ในการที่จะใช้สิทธิอันชอบธรรมในทางการเมือง (ธงชัย เจริญรัชเดช, 2551)

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณากฎหมายแล้วมักจะมีประชาชนกลุ่มหนึ่งที่ถูกละเลยสิทธิขั้นพื้นฐานทางการเมือง เช่น พระสงฆ์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ 20 พุทธศักราช 2560 มาตรา 96 บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง 1) เป็นภิกษุสามเณร นักพรตหรือบักบวช 2) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ 3) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย 4) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ โดยข้ออ้างที่ห้ามมิให้พระสงฆ์ใช้สิทธิการเลือกตั้งเพราะพระสงฆ์ต้องเป็นกลางไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองประกอบกับประกาศมหาเถรสมาคมกำหนดไว้ชัดเจนว่าห้ามมิให้พระสงฆ์ สามเณร เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น การชุมนุมเรียกร้อง การประชุมประท้วง (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560)

การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในการเมืองของพระสงฆ์จะเห็นได้ว่าพระสงฆ์ก็มีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน และมีความนึกคิดเหมือนคนธรรมดาทั่วไป กฎกระทรวงกลาโหมกำหนดให้พระสงฆ์ซึ่งเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ต่อไปเกณฑ์ทหารในฐานะประชาชนไทยคนหนึ่ง แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งกลับปฏิเสธสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งของพระสงฆ์อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน การตีความสิทธิและหน้าที่ของพระสงฆ์ในฐานะประชาชนของกระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาดไทยจึงมีความขัดแย้งกันทั้ง ๆ ที่ต่างฝ่ายต่างก็เป็นหน่วยงานของรัฐทั้งคู่ (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2552) นอกจากนี้ พระสงฆ์ไทยตามรัฐธรรมนูญไม่มีสิทธิเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 96) แต่มีบทบาททางการเมืองในเชิงอ้อม เช่น การให้คำแนะนำทางศีลธรรม จริยธรรมแก่ประชาชนและผู้นำทางการเมือง รวมถึงการมีบทบาทในการเคลื่อนไหวทางสังคม ในประเด็นคุณธรรม ความยุติธรรม และสันติภาพ อย่างไรก็ตาม พระสงฆ์ต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมืองตามพระธรรมวินัย เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของคณะสงฆ์และสังคมโดยรวม (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505)

ด้วยเหตุนี้บทความวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่าประชาชนโดยทั่วไปมีความคิดว่าพระสงฆ์ควรจะมีสิทธิในการเลือกตั้งเหมือนพลุชนธรรมดาทั่วไปได้หรือไม่ เพราะความจริงแล้ว พระสงฆ์กับการเมืองเป็นของคู่กัน เช่น การแต่งตั้งตำแหน่ง หรือตั้งยศในพระสงฆ์ ซึ่งมีมาตั้งแต่พุทธกาล ก็ถือว่าเป็นการแต่งตั้งการบริหารงานคณะสงฆ์ซึ่งบางครั้งก็เกี่ยวข้องกับการเมือง การบริหารและการปกครองเช่นกัน ดังนั้น การศึกษาในประเด็นนี้จะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในประเด็นสิทธิทางการเมืองซึ่งควรขยายขอบเขตที่กว้างขวางครอบคลุมทุกชนชั้น วรณะ ไม่แบ่งแยกไม่ว่าหมู่ชนใด พวกใด ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์

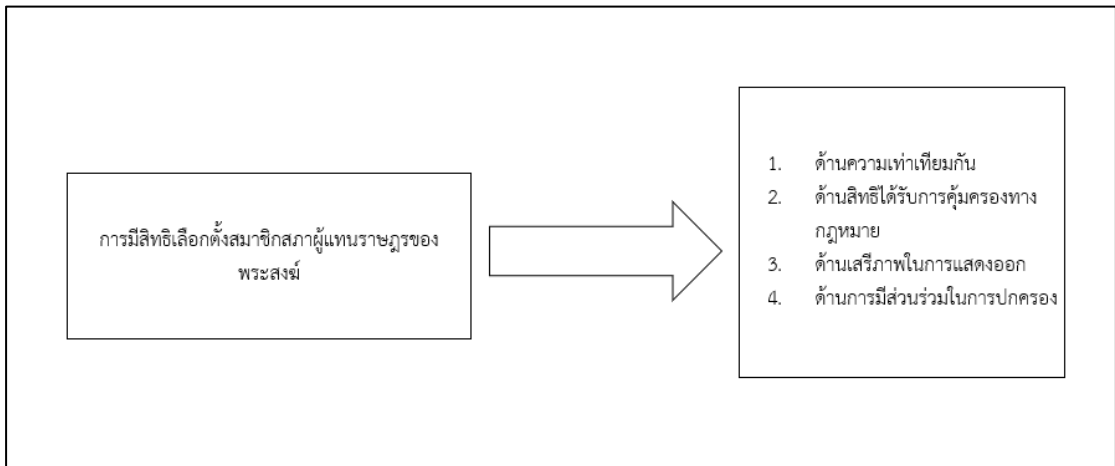
เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตหมู่ที่ 1 บ้านแกดำ ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กรอบคิดที่พัฒนามาจากปฏินุญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (1948) โดยองค์การปฏินุญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นมาเป็น

องค์ประกอบของ มุมมองเรื่อง สิทธิของพระสงฆ์ต่อการการเลือกตั้งของสมาชิกผู้แทนราษฎรใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเท่าเทียมกัน ด้านสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย ด้านเสรีภาพในการแสดงออกและด้านการมีส่วนร่วมในการปกครอง (United Nations, 1948)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ศึกษา

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สิทธิทางการเมือง หมายถึง สิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ และการดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยและความเสมอภาค (Heywood, 2013) สำหรับพระสงฆ์ แม้จะถือสถานะทางศาสนา แต่ในฐานะพลเมืองก็ควรที่จะมีสิทธิขั้นพื้นฐานนี้ อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ควรจะต้องพิจารณาความเหมาะสมระหว่างหลักการประชาธิปไตยกับบทบาททางศาสนา เพื่อไม่ให้กระทบต่อความเป็นกลางและศรัทธาของประชาชนในสังคม (สุทธิวรณ พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2560)

การกำกับดูแลพระสงฆ์ของไทย มีวินัยสงฆ์ คือ ข้อกำหนดทางศาสนาที่พระภิกษุต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาความเรียบร้อยและความบริสุทธิ์ของคณะสงฆ์ โดยมีหลักสำคัญอยู่ในพระวินัยปิฎก ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ข้อห้ามทางศีลธรรม เช่น ปาราชิก 4 สิกขาบทต่าง ๆ ไปจนถึงระเบียบการดำรงชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ พระธรรมวินัยยังได้รับการรับรองและกำกับดูแลผ่านกฎหมายของรัฐ เช่น พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560 เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย (พระพรหมคุณาภรณ์, 2556)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เน้นหลักการว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีความสามารถในการตัดสินใจทางการเมืองอย่างมีเหตุผล ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมเชื่อว่าทุกคนควรมีสิทธิเลือกตั้งอย่างเท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติตามฐานะ เพศ หรือศาสนา อย่างไรก็ตาม บางแนวคิด เช่น แนวคิดแบบอภิชนาธิปไตย มองว่าควรกำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติม เช่น อายุ ระดับการศึกษา หรือความรู้ทางการเมือง เพื่อให้การเลือกตั้งสะท้อนเจตจำนงที่มีคุณภาพ (Dahl, 1989) ปัจจุบันหลักการสากลมักกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานคือ มีสัญชาติ อายุครบตามเกณฑ์ และไม่ถูกเพิกถอนสิทธิทางกฎหมาย เพื่อคุ้มครองหลักการมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย

ปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน (1941) ถือเป็นมาตรฐานร่วมกันของประชาชนและประชาชาติทั้งหลาย มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ปัจเจกบุคคลและทุกภาคส่วนของสังคมมุ่งมั่นส่งเสริมการเคารพสิทธิและเสรีภาพ

เหล่านี้ ผ่านการศึกษา การอบรม และการดำเนินมาตรการทั้งในประเทศและระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปลักษณะสำคัญได้ 11 ประการ

ประการแรก ทุกคนเกิดมาอย่างเสรีและเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ มีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ ประการที่สอง สิทธิและเสรีภาพต้องได้รับโดยไม่แบ่งแยก ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศิพ พิศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือสถานะอื่น ๆ รวมถึงสถานะทางการเมืองของประเทศที่บุคคลสังกัด ประการที่สาม ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล ประการที่สี่ บุคคลต้องไม่ตกอยู่ในสภาวะการเป็นทาสหรือการค้าทาสในทุกรูปแบบ ประการที่ห้า ห้ามมิให้มีการทรมานหรือการปฏิบัติอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีมนุษย์ ประการที่หก ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายในทุกแห่ง ประการที่เจ็ด ทุกคนมีความเสมอภาคตามกฎหมายและมีสิทธิได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันจากกฎหมายโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ประการที่แปด ทุกคนมีสิทธิได้รับการเยียวยาจากศาลของรัฐเมื่อละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ประการที่เก้า บุคคลจะต้องไม่ถูกจับกุม กักขัง หรือเนรเทศโดยพลการ ประการที่สิบ ทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งความคิดเห็นและการแสดงออก รวมถึงการแสวงหาและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน และประการที่สิบเอ็ด ทุกคนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ไม่ว่าจะเป็นโดยตรงหรือผ่านผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งโดยอิสระ และมีสิทธิในการเข้าถึงบริการสาธารณะอย่างเสมอภาค ทั้งนี้ การเลือกตั้งต้องจัดขึ้นอย่างแท้จริงและเป็นธรรมโดยใช้วิธีการที่รับรองเสรีภาพและความเสมอภาคในการออกเสียง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตย งานวิจัยจำนวนมากได้ให้ความสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมไทย เช่น การศึกษาของ ณัฐกาน ลิขิมจิเรณู (2567) พบว่าการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะในระดับชุมชน ส่วนงานของ สุกัญญา ณัฐอุบลสิน (2564) ซึ่งวิจัยด้านจิตวิทยาการเมือง เช่น ค่านิยมทางการเมืองและอุดมการณ์ประชาธิปไตย มีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการเลือกตั้งทั่วไป ขณะที่สุมาลี บุญเรือง (2565) วิเคราะห์ว่าอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการตื่นตัวทางการเมือง ได้แก่ ระบบอุปถัมภ์และการขาดความรู้ทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังสามารถจำแนกได้หลากหลายรูปแบบ การศึกษาของ ณัฐดนัย ศรีคันทะ (2566) เสนอว่าการมีส่วนร่วมแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ การมีส่วนร่วมทางตรง ทางอ้อม การปรึกษาหารือ และการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมโดยตรง ส่วนพระเมธาวิณัยรส (สุเทพ พุทธจรรยา) (2563) เน้นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย โดยประชาชนต้องตระหนักในสิทธิและภาระหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ในแง่ของบทบาทศาสนาในทางการเมือง การศึกษาของพระครูปลัด อุทัยรัตนปัญญา และคณะ (2561) ได้เสนอว่าหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เช่น ความซื่อสัตย์และการเสียสละ สามารถนำมาใช้พัฒนาคุณธรรมทางการเมืองได้ ขณะที่กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และสมชัย แสนภูมิ (2562) ได้ศึกษาการเคลื่อนไหวของพระสงฆ์เพื่อผลักดันให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ โดยพบว่าสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญต่อการระดมมวลชน นอกจากนี้ งานศึกษาของพระมหาสมพงษ์ ทองยุทธ และวินัย ผลเจริญ (2564) พบว่า ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์มีผลต่อการเลือกตั้ง

ในประเด็นเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองของพระสงฆ์ พระครูปริยัติโพธิธรรม (2565) วิเคราะห์ว่าพระสงฆ์มีสิทธิในการให้คำปรึกษา สนับสนุนความเข้าใจทางการเมือง และแสดงความคิดเห็นอย่างสงบ แต่ถูกจำกัดสิทธิ

ในการเลือกตั้ง ชุมนุม หรือสมัครรับเลือกตั้ง นอกจากนี้ เกษฎา ผาทอง (2564) พบว่า การจำกัดเสรีภาพทางการเมืองของพระสงฆ์ไทย แม้ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย กลับเป็นการละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนสากล สิทธิพรเขาอุ้น และคณะ (2566) ชี้ให้เห็นว่าการเมืองเกี่ยวกับชีวิตของพระสงฆ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ว่ามหาเถรสมาคมจะมีระเบียบห้ามการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสงฆ์ก็ตาม ทั้งนี้ การใช้อำนาจในองค์กรสงฆ์ เช่น การแต่งตั้งหรือถอดถอนตำแหน่ง ก็ถือเป็นการปฏิบัติการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ประเด็นวิกฤตทางการเมืองในหมู่พระสงฆ์ยังได้รับการวิเคราะห์โดยพระจอม มหาปญญ และคณะ (2568) ซึ่งพบว่า การจำกัดบทบาทพระสงฆ์ด้วยเหตุผลว่า “ไม่ใช่กิจของสงฆ์” เป็นการปิดกั้นเสรีภาพทางการเมือง อันส่งผลกระทบต่อบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะผู้นำจิตวิญญาณของประชาชน โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่สังคมต้องการการชี้นำทางจิตสำนึกและคุณธรรม ในทำนองเดียวกัน พระอธิการภูมิสิษฐ์ ปิยสีโล และนันทพล คงพันธ์ (2564) ชี้ว่าการห้ามไม่ให้พระสงฆ์เคลื่อนไหวทางการเมืองขัดแย้งกับข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์การเมืองของไทยที่พระสงฆ์มีบทบาทในการเคลื่อนไหวเพื่อความยุติธรรมทางสังคมมาโดยตลอด ความย้อนแย้งนี้ทำให้สังคมยังคงตั้งคำถามถึงบทบาทที่เหมาะสมของพระสงฆ์ในทางการเมือง

การให้พระสงฆ์มีสิทธิเลือกตั้งถือเป็นการยืนยันหลักความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย เพราะพระสงฆ์เป็นพลเมืองไทยที่มีหน้าที่และความผูกพันกับสังคม แม้จะดำรงชีวิตตามหลักธรรมวินัย แต่ก็ยังคงได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณสนับสนุนกิจการศาสนา การศึกษาพระปริยัติธรรม หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนสถาน การมีสิทธิเลือกตั้งจะทำให้พระสงฆ์สามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันศาสนา ในทางกลับกัน การห้ามพระสงฆ์ใช้สิทธิเลือกตั้งก็มีเหตุผลที่พิจารณาได้ เช่น หลักการของพระธรรมวินัยที่มุ่งให้พระสงฆ์วางตนเป็นกลางทางโลก ไม่ข้องเกี่ยวกับการเมืองหรืออำนาจทางการเมืองการปกครอง เพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์และความน่าเชื่อถือของคณะสงฆ์ หากพระสงฆ์สามารถเลือกตั้งได้อาจถูกแทรกแซงหรือชักจูงโดยพรรคการเมือง ซึ่งอาจบั่นทอนความเป็นอิสระของศาสนา

แม้ว่างานวิจัยเหล่านี้จะอธิบายภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและบทบาทของศาสนาในระบอบประชาธิปไตยได้อย่างหลากหลายและครอบคลุมหลายมิติ แต่ยังคงมีช่องว่างที่ควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติม เช่น ยังไม่มีการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อสิทธิในการเลือกตั้งของพระสงฆ์ในสังคมไทยอย่างเป็นระบบ และยังขาดการศึกษาเปรียบเทียบเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศอาเซียนซึ่งมีบริบทศาสนาและการเมืองแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ช่องว่างเหล่านี้จึงเป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคตเพื่อเข้าใจพลวัตทางการเมืองและบทบาทของศาสนาในบริบทประชาธิปไตยร่วมสมัยให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ มีเนื้อหาขอบเขตที่มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในเขตหมู่ที่ 1 บ้านแกดำ ตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคามต่อสิทธิของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ชาวบ้านหมู่ 1 บ้านแกดำ ตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 777 คน โดยมี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ชาวบ้านหมู่ 1 บ้านแกดำ ตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม จากการคำนวณด้วยโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์กรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำมาสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถามเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้เลือกเลือกพื้นที่ในตำบลใกล้เคียงเป็นผู้ทดสอบแบบสอบถามในการทดสอบ (Try-out) จำนวน 30 ชุดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ (Cronbach's alpha coefficient) เป็นเกณฑ์ชี้วัดว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรง (สุวิมล ติรภานันท์, 2557) ดังนี้

$$\text{สูตรที่ใช้ } \alpha = \left[\frac{n}{(n-1)} \right] \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

โดย α = สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของเครื่องมือ

n = จำนวนข้อคำถามในเครื่องมือ

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนคำถามแต่ละข้อ =

s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมของผู้ตอบทั้งหมด

ผู้วิจัยได้คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) เท่ากับ 0.923 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาจากแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ เช่น วารสาร รายงานการวิจัย แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ ส่วนที่สอง ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามชาวบ้านหมู่ 1 บ้านแกดำ ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 265 คน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วแจกจ่ายให้กลุ่มตัวอย่างและขอความร่วมมือให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยการเก็บแบบสอบถามจะครอบคลุมในพื้นที่ทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้วได้จัดการลงรหัสข้อมูลแล้วนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ผลสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (statistical package of social science) การวิเคราะห์ผลของระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร ใช้การคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และนำมาจัดลำดับ โดยการใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงเท่า ๆ กัน มีลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert's Scale มี 5 ระดับ โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ	คะแนน
ระดับความคิดเห็นมากที่สุด กำหนดให้	5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก กำหนดให้	4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง กำหนดให้	3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย กำหนดให้	2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด กำหนดให้	1 คะแนน

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์คะแนนดังนี้

$$\begin{aligned} & \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

นำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาจัดระดับความสำคัญเป็น 5 ระดับดังนี้ คือ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.33 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลที่ได้มาการประมวลผลและการรายงานผลในรูปแบบรายงานวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน 265 ชุด และได้รับกลับมาทั้งหมด แบบสอบถามซึ่งตอบโดยเพศชาย จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 เพศหญิง จำนวน 130 คน คิดเป็น ร้อยละ 49.1 เพศ LGBTQ+ จำนวน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-38 ปี ร้อยละ 52.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 30.9

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร โดยรวม

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับมุมมองของประชาชนต่อสิทธิในการเลือกตั้งของพระสงฆ์โดยรวม

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร	$\bar{x}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
ด้านความเท่าเทียมกัน	3.44	0.79	ปานกลาง
ด้านสิทธิได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย	3.70	0.68	มาก
ด้านเสรีภาพในการแสดงออก	3.18	0.80	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการปกครอง	3.68	0.78	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.50	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.50) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านสิทธิได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย ($\bar{x}$ = 3.70)

รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปกครอง ($\bar{X} = 3.68$) ด้านความเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.44$) และด้านเสรีภาพในการแสดงออก ($\bar{X} = 3.18$) ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรในเขตหมู่ที่ 1 บ้านแกดำ ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม รายด้าน

2.1 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎรในเขตหมู่ที่ 1 บ้านแกดำ ตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ด้านความเท่าเทียมกัน

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับมุมมองสิทธิในการเลือกตั้งของพระสงฆ์ ด้านความเท่าเทียมกัน

ข้อ	ด้านความเท่าเทียมกัน	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น
1	ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	3.73	0.92	มาก
2	ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการชุมนุม	2.98	1.29	ปานกลาง
3	ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการเลือกตั้ง	3.60	1.04	มาก
ค่าเฉลี่ย		3.44	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่าความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร ด้านความเท่าเทียมกัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางกลาง ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการแสดงออกความคิดเห็นทางการเมือง ($\bar{X} = 3.73$) รองลงมา ได้แก่ ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.60$) และน้อยที่สุดได้แก่ ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการชุมนุม ($\bar{X} = 2.98$)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับมุมมองสิทธิในการเลือกตั้งของพระสงฆ์ ด้านสิทธิในการได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย

ข้อ	ด้านสิทธิในการได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น
1	ท่านมองว่าพระสงฆ์ถูกละเมิดสิทธิในการเลือกตั้ง	3.84	1.00	มาก
2	ท่านมองว่าควรแก้กฎหมายที่ไม่ให้พระสงฆ์ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.00	0.97	มาก
3	ท่านมองว่าพระสงฆ์เป็นบุคคลทั่วไปในราชอาณาจักรไทย	3.67	0.95	มาก
4	ท่านมองว่าพระสงฆ์เป็นบุคคลพิเศษแตกต่างไปจากประชาชนทั่วไป	3.12	1.08	ปานกลาง
5	ท่านมองว่าควรที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 20 มาตรา 96	3.86	0.96	มาก
ค่าเฉลี่ย		3.70	0.68	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร ด้านสิทธิในการได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ท่านมองว่าควรแก้กฎหมายที่ไม่ให้พระสงฆ์ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมา ได้แก่ ท่านมองว่าควรที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ 20 มาตรา 96 ($\bar{X} = 3.86$) ท่านมองว่าพระสงฆ์ถูกละเมิดสิทธิในการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.84$) ท่านมองว่าพระสงฆ์เป็นบุคคลทั่วไปในราชอาณาจักรไทย ($\bar{X} = 3.67$) และ ท่านมองว่าพระสงฆ์เป็นบุคคลพิเศษแตกต่างไปจากประชาชนทั่วไป ($\bar{X} = 3.12$)

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับมุมมองสิทธิในการเลือกตั้งของพระสงฆ์ ด้านเสรีภาพในการแสดงออก

ข้อ	ด้านเสรีภาพในการแสดงออก	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น
1	ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรที่จะสามารถสะท้อนถึงปัญหาการเมืองผ่านคำสอนได้	3.61	0.83	มาก
2	ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นและผลักดันพรรคการเมืองที่ตนชอบได้	2.96	1.18	ปานกลาง
3	ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรที่จะสามารถเสวนาถกเถียงเรียกร้องสิทธิในการเลือกตั้งของตนเองได้	3.29	0.91	ปานกลาง
4	ท่านมองว่าพระสงฆ์เป็นผู้ชี้นำทางการเมือง	2.87	1.07	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย		3.18	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร ด้านเสรีภาพในการแสดงออก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรที่จะสามารถสะท้อนถึงปัญหาการเมืองผ่านคำสอนได้ ($\bar{X} = 3.61$) รองลงมา ได้แก่ ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรที่จะสามารถเสวนาถกเถียงเรียกร้องสิทธิในการเลือกตั้งของตนเองได้ ($\bar{X} = 3.29$) ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นและผลักดันพรรคการเมืองที่ตนชอบได้ ($\bar{X} = 2.96$) และ ท่านมองว่าพระสงฆ์เป็นผู้ชี้นำทางการเมือง ($\bar{X} = 2.87$)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับมุมมองสิทธิในการเลือกตั้งของพระสงฆ์ด้านการมีส่วนร่วมในการปกครอง

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมในการปกครอง	$\bar{X}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1	ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการสมัครเป็นผู้แทนราษฎร	2.76	1.00	ปานกลาง
2	ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการเข้าฟังและปราศรัยเพื่อแสดงออกทางการเมือง	3.89	0.95	มาก
3	ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรที่จะมีสิทธิเลือกผู้แทนที่จะมาปกครองตนได้	3.73	1.00	มาก
4	ท่านมองว่าพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบันไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้	3.93	1.05	มาก
5	ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิทางการเมืองเหมือนกับประชาชนทั่วไปในการใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.96	1.02	มาก
6	ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรที่จะสามารถยื่นเสนอร่างกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญเหมือนประชาชนทั่วไป	3.81	0.96	มาก
ค่าเฉลี่ย		3.68	0.78	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีสิทธิเลือกตั้งของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร ด้านการมีส่วนร่วมในการปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิทางการเมืองเหมือนกับประชาชนทั่วไปในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา ได้แก่ ท่านมองว่าพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบันไม่สามารถแสดงออกทางการเมืองได้ ($\bar{X} = 3.93$) ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการเข้าฟังและปราศรัยเพื่อแสดงออกทางการเมือง ($\bar{X} = 3.89$) ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรที่จะสามารถยื่นร่างกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญเหมือนประชาชนทั่วไป ($\bar{X} = 3.81$) ท่านมองว่าพระสงฆ์ควรที่จะมีสิทธิเลือกผู้แทนที่จะมาปกครองตนได้ ($\bar{X} = 3.73$) และท่านมองว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการสมัครเป็นผู้แทนราษฎร ($\bar{X} = 2.76$)

อภิปราย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับประเด็นเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของพระสงฆ์ในทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกัน โดยสามารถจำแนกเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

1) ด้านความเท่าเทียมกันในการเลือกตั้ง

ผลวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าพระสงฆ์ควรมีสติธิในการเลือกตั้ง ซึ่งสะท้อนถึงหลักการความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนทุกคนควรมีสติธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌูรณ ลิมปิเจริญ (2567) ซึ่งให้เห็นว่า การที่ประชาชนสนับสนุนให้พระสงฆ์สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้แสดงให้เห็นถึงการรับรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพระสงฆ์ ซึ่งแต่เดิมมักถูกมองว่าไม่ควรมียบทบาททางการเมืองเลย อย่างไรก็ตาม ข้อถกเถียงที่ยังคงอยู่คือ บทบาทของพระสงฆ์ควรเป็นอย่างไรในบริบทของระบอบประชาธิปไตยแบบไทย และงานวิจัยของพระครูปริยัติโพธิธรรม (2565) ที่ชี้ให้เห็นว่า พระสงฆ์สามารถมีบทบาทในการให้คำปรึกษาและส่งเสริมความเข้าใจทางการเมืองได้ แต่กลับถูกจำกัดสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐาน เช่น การเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกตั้ง สะท้อนให้เห็นถึงความย้อนแย้งระหว่างบทบาททางสังคมของพระสงฆ์กับข้อจำกัดทางกฎหมายในปัจจุบัน แม้พระสงฆ์จะวางตนเหนือการเมืองเพื่อรักษาความเป็นกลางและความศักดิ์สิทธิ์ของศาสนา แต่ในความเป็นจริง พระสงฆ์ก็เป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะในระดับชุมชน ดังนั้น การจำกัดสิทธิทางการเมืองของพระสงฆ์ อาจเป็นการปิดกั้นโอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ของบุคคลที่มีบทบาทสำคัญทางจริยธรรมและสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและขอบเขตเพื่อรักษาความเป็นกลางทางศาสนาไม่ให้ถูกแปรเปลี่ยนเป็นเครื่องมือทางการเมือง

2) ด้านสิทธิในการคุ้มครองทางกฎหมาย

การที่ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าพระสงฆ์ควรได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายและไม่ควรถูกจำกัดสิทธิในการเลือกตั้งนั้น สอดคล้องกับงานศึกษาของ นัฐดนัย ศรีคณฺฑะ (2566) ซึ่งมองว่าการเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองในระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ ผลการวิจัยของสุกัญญาณัฐ อบสิน (2564) ยังชี้ให้เห็นว่าปัจจัยทางจิตวิทยาการเมือง เช่น ค่านิยมทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชน มีผลต่อการสนับสนุนให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่อธิบายเหตุผลว่าทำไมประชาชนจำนวนมากจึงสนับสนุนให้มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของพระสงฆ์ในการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางกฎหมายเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับทัศนคติและอุดมการณ์ของประชาชนด้วย หากประชาชนมีค่านิยมที่เน้นความเสมอภาคและสิทธิมนุษยชน ก็มีแนวโน้มจะสนับสนุนให้ทุกกลุ่มในสังคม รวมถึงพระสงฆ์ มีสิทธิเสียงในกระบวนการประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นแรงผลักดันสำคัญต่อการเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายเดิมที่จำกัดสิทธิของพระสงฆ์ทางการเมือง สะท้อนให้เห็นว่าทัศนคติของสังคมมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย

3) ด้านเสรีภาพในการแสดงออก

การที่ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าพระสงฆ์ควรสามารถสะท้อนปัญหาการเมืองผ่านคำสอนได้นั้น แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของมุมมองต่อบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมอญ ปุฒะ ทองสา และ นรพัชร เสารงทอง (2567) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ในบางประเทศ เช่น เมียนมาร์ พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมือง และในบางช่วงเวลาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเรียกร้องความยุติธรรมทางการเมือง ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่า แนวโน้มของการให้พระสงฆ์มีบทบาททางการเมืองอาจไม่ได้จำกัดอยู่เพียงประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมพุทธอื่น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยยังมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับขอบเขตของการแสดงออกของพระสงฆ์ว่า ควรอยู่ในระดับใดจึงจะเหมาะสมกับบทบาททางศาสนา และสอดคล้องกับการศึกษาของ พระจอม มหาปญฺญ และคณะ (2568) ซึ่งระบุว่า การจำกัดบทบาทของพระสงฆ์

ในทางการเมืองด้วยเหตุผลว่า “ไม่ใช่กิจของสงฆ์” อาจเป็นการปิดกั้นเสรีภาพทางการเมืองของพระสงฆ์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณของสังคม โดยเฉพาะในห้วงเวลาที่ประชาชนต้องการแนวทางทางคุณธรรมและจริยธรรมมาชี้นำ การอภิปรายผลจากข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่า การจำกัดสิทธิเสรีภาพของพระสงฆ์ไม่เพียงแต่เป็นข้อถกเถียงทางกฎหมายหรือศาสนาเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อในเชิงสังคมและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง เมื่อพระสงฆ์ถูกกันออกจากเวทีทางการเมือง ก็อาจทำให้เสียงสะท้อนทางจริยธรรมในสังคมอ่อนแรงลง ขณะเดียวกันก็ลดทอนบทบาทของศาสนาในการมีส่วนร่วมต่อการกำหนดทิศทางของสังคมในยุคที่ความเหลื่อมล้ำและความขัดแย้งทางค่านิยมเพิ่มสูงขึ้น

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการปกครอง

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนเห็นว่าพระสงฆ์ควรมีสิทธิมีเสียงเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไปในการเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเมธาวิญญู (2563) ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยมีความเข้มแข็ง อย่างไรก็ตาม คำถามสำคัญคือ พระสงฆ์ควรมีบทบาททางการเมืองเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงกรณีศึกษาการเคลื่อนไหวของพระสงฆ์ในการผลักดันให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าพระสงฆ์บางกลุ่มมีความต้องการมีบทบาทเชิงรุกในประเด็นการเมืองที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และสอดคล้องกับการศึกษาของ กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และ สมชัย แสนภูมิ (2562) ซึ่งมองว่าสาเหตุที่ผ่านมากฎหมายไม่ทำให้พระสงฆ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกรณีประเทศไทยอาจเป็นไปได้ว่า ฝ่ายผู้ปกครองประเทศต้องการให้พระสงฆ์มีบทบาทเฉพาะในทางธรรม ไม่ยุ่งเกี่ยวกับทางโลก เพราะพระสงฆ์มีอิทธิพลโน้มน้าวจิตใจปวงชนคนธรรมดาค่อนข้างมาก ถ้าพระสงฆ์เข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง อาจจะทำให้มีนักการเมืองบางคนนำพระสงฆ์ไปใช้ประโยชน์ในทางที่ไม่ดี ทำให้ความบริสุทธิ์ของพระสงฆ์ต้องมัวหมองไปด้วยงานดังกล่าวชี้ให้เห็นมุมมองที่สะท้อนความกังวลต่อการปกป้องภาพลักษณ์และความศักดิ์สิทธิ์ของพระสงฆ์ โดยเฉพาะในบริบทที่พระสงฆ์มีอิทธิพลสูงต่อจิตใจประชาชน อย่างไรก็ตาม การจำกัดสิทธิของพระสงฆ์เพียงเพราะเกรงว่าจะถูกแสวงหาประโยชน์จากนักการเมือง อาจกลายเป็นการเหมารวมและตัดสิทธิขั้นพื้นฐานของพระภิกษุผู้มีจิตสำนึกดีหลายรูป อีกทั้งยังอาจสะท้อนความไม่ไว้วางใจในระบบการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวม การอภิปรายผลในประเด็นนี้จึงควรตั้งอยู่บนหลักการสมดุลระหว่างการปกป้องศักดิ์ศรีของคณะสงฆ์กับการเปิดพื้นที่ให้พระสงฆ์ที่ตระหนักในบทบาทของตนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสมและมีจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. พระสงฆ์ควรมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และพระสงฆ์ควรมีสิทธิในการเลือกตั้ง
2. ไม่ว่าจะเป็นสมณเพศใด ก็ไม่ควรที่จะถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน และควรแก้กฎหมายที่ไม่ให้พระสงฆ์ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. ควรที่จะให้พระสงฆ์ สามารถเสนอถกเถียงเรียกร้องสิทธิในการเลือกตั้งของตนเอง โดยที่รัฐไม่มาปิดกั้น
4. พระสงฆ์ต้องไม่ถูกจับกุมโดยพลการเวลาพระสงฆ์แสดงออกทางการเมือง
5. พระสงฆ์ควรที่จะสามารถยื่นเสนอตัวกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญเหมือนประชาชนทั่วไป พระสงฆ์ควรที่จะมีสิทธิเลือกผู้แทนที่จะมาปกครองตนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยที่มีการใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพิ่มเติม ไม่ใช่แค่ประชาชนทั่วไป จะทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับสิทธิของพระสงฆ์ในทางการเมืองกับประเทศอื่นๆ เพื่อนำไปสู่ การหาข้อสรุปที่กว้างขวางมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2567). **ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (1941)**. <https://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/udhr-th-en.pdf>
- กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และ สมชัย แสนภูมิ. (2562). พระสงฆ์ไทยกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม: ศึกษากรณี เคลื่อนไหว ให้บรรพชิตพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2559. **วารสารมหาจุฬานาครทรรค์**, 6(4), 1761-1781.
- เกษญา ผาทอง. (2564). ข้อจำกัดทางการเมืองของพระสงฆ์ในสังคมไทย. **วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**, 1(4), 60-72.
- ณัฐณ ลิมปิเจริญ. (2567). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของ ประชาชน. **วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์**, 7(2), 54-69.
- ธงชัย เจริญรัชเดช. (2551). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น : ศึกษากรณี ตำบล บ่อวิน อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี. เอกสารวิชาการส่วนบุคคล (หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและ กฎหมายมหาชน); รุ่น 7 (2551) (134)
- นัฐดนัย ศรีคันทะ. (2566). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร วิทยาเขต อีสาน**, 4(2), 103-108.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2552). **หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน
- พระจอม มหาปัญญา, กัญจน์ ญัตติพัฒน์ และ จักรวาล เหมือนแจ่ม. (2568). วิถีชีวิตของพระสงฆ์: ศึกษาผู้ใช้ อำนาจทางการเมืองครอบงำปิดกั้นกิจของสงฆ์. **วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์**, 8(1), 163-173.
- พระครูปลัด อุทัยรัตนปัญญา และ คณะ. (2561). พระพุทธศาสนากับการเมืองในสังคมไทย. **วารสารวิทยาลัยสงฆ์ นครลำปาง**, 7(2).
- พระครูปริยัติโพธิธรรม. (2565). พระสงฆ์ไทย: การใช้สิทธิทางการเมือง. **วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ**, 2(2), 179-200.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2556). **พระวินัยกับการพัฒนาสังคม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปูป ณะ. (2565). การสื่อสารทางการเมืองของพระสงฆ์ในรัฐมอญประเทศเมียนมาร์. **วารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**, 4(1), 9-20.

- พระมหาสมพงษ์ ทองยุท และวินัย ผลเจริญ. (2564). ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในพื้นที่อำเภอเมือง ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 8(4), 95-105.
- พระมอญ ปุ๊ปพะ หองสา และนรพัชร เสาธงทอง. (2567). บทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ในประเทศเมียนมาร์. *วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์*, 7(3), 507-522.
- พระเมธาวิณัยรส (สุเทพ พุทธจรรยา). (2563). การเมืองภาคพลเมือง: การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 3(2), 67-72.
- พระอธิการภูมิสิษฐ์ ปิยสีโล และ นัชล คงพันธ์. (2564). พระสงฆ์กับการเมืองไทยในบริบทสังคมปัจจุบัน. *มจร.การพัฒนาสังคม*, 6(2), 33-44.
- สิทธิพร เขาอูน, กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ และ สุพัตรา สันติรุ่งโรจน์. (2566). การเลือกตั้งกับพระสงฆ์ไทย. *วารสารปรัชญาประชาคม*, 1(2), 57-70.
- สุกัญญา ญัฏฐอบสิน. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือ ตอนล่าง. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์ นครลำปาง*, 10(2), 165-175.
- สุวิมล ติรกันันท์ (2557). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุทธวิธรรณ พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2560). *สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองของพระสงฆ์ในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. <https://www.senate.go.th/assets/portals/13/files/รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย%20พุทธศักราช%202560.pdf>
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2505). *พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505*. <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2505/A/115/29.PDF>
- Dahl, R. A. (1989). *Democracy and Its Critics*. Yale University Press.
- Heywood, A. (2013). *Politics* (4th ed.). Palgrave Macmillan.
- United Nations. (1948). *Universal Declaration of Human Rights – Thai*. <https://www.ohchr.org/en/human-rights/universal-declaration/translations/thai>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed). New York: Harper and Row.

